

sdílení

Čtenářsky gramotný člověk je připraven své prožitky, porozumívání a pochopení sdílet s dalšími čtenáři. Své pochopení textu porovnává s jeho společensky sdílenými interpretacemi, všímá si shod a přemýšlí o rozdílech.

aplikace

Čtenářsky gramotný člověk využívá čtení k seberozvoji i ke svému konání, četbu zúročuje v dalším životě.

Pojem čtenářská gramotnost vystihuje jev, který zahrnuje řadu vzájemně provázaných složek. Má obdobnou povahu jako kompetence – vyžaduje zvládnutí dovedností, osvojení znalostí a zvnitřnění hodnot a postojů.² Pro plánování rozvoje ČG je potřeba stanovit dílčí cíle, jejichž prostřednictvím se postupně u dětí čtenářská gramotnost buduje. Postoje ke čtení se dobře rozvíjejí především nápodobou a reflexí, tzv. vstřícným přístupem. Naproti tomu znalosti o čtení, o čtenářství a o sobě jako čtenáři a dovednosti je lépe plánovat v tzv. zvládacím přístupu (mastery learning). Pro tento přístup je potřeba vědět, které dovednosti musí čtenářsky gramotný člověk zvládat, v jaké kvalitě a v jakém vývojovém sledu je rozvíjet.

Které složky čtenářské gramotnosti můžeme sledovat a rozvíjet u žáků

Následuje popis činností, které můžeme pozorovat u žáků a které nám mohou prozradit leccos o jejich čtenářství. Popis má sloužit spíše jako inspirace, není vyčerpávající. Může pomoci i se stanovováním cílů pro rozvíjení čtenářství u žáků.

Žák je k četbě motivovaný, četba patří mezi preferované činnosti

- při nabídce různých činností žák často volí četbu
- vybírá si k četbě vlastní knihu, hledá si texty podle vlastní volby
- nezapomíná si donést knihu/y (např. do dílny čtení nebo do projektu, v němž se s knihami má pracovat)
- zajímá se o to, co čtou druzí, některé z doporučených knih si vyhledá a přečte
- využívá příležitost k tomu, aby mohl referovat o tom, co právě čte nebo co dočetl (například v ranním kruhu po víkendu vypráví o svých čtenářských zážitcích; po tichém čtení v dílně čtení sdílí svoje zápisky z podvojného deníku)
- čte i doma – bere si rozečtenou knihu domů
- zapisuje si do deníku nebo portfolia i knihy přečtené mimo školu
- pokud žák knihu odloží nedočtenou, vysvětlí svoje důvody

Žák se soustředí na četbu

- tiše čte po celou stanovenou dobu (např. v dílně čtení)
- nechá se vtáhnout do příběhu nebo výkladového textu (neraduje se z ukončení četby)
- nereaguje na rušivé chování spolužáků (nepřidá se k nim)

Žák vyhledá v textu informace

- odpovídá na otázky učitelky vyhledáním informace na jednom místě v textu (nižší úroveň)
- odpovídá na otázky učitelky vyhledáním informací z různých míst textu a jejich sdružením v odpovědi (náročnější úroveň)

² Podrobný text o složkách čtenářské gramotnosti bude k dispozici v panelu ke ČG ve VÚP.